

GAD RAUSINGS PRIS FÖR FRAMSTÅENDE FORSKARGÄRNING 2019

Anders Cullhed Akademiens preses delar ut Gad Rausing's pris 2019 till professor Lena Liepe.
Foto: Urban Wedin

Gad Rausing's pris för framstående humanistisk forskargärning tilldelas professor **Lena Liepe**, professor i konst- och bildvetenskap vid Linnéuniversitetet, för hennes banbrytande och djuplodande studier av den nordiska medeltidskonsten.

Prissumma: 1 500 000 kr

NORDISK KONSTHISTORIA

Lena Liepe hör till de mer framträdande konsthistorikerna i Norden. Hennes forskning har en huvudinriktning mot nordisk och nordeuropeisk medeltid. I ett flertal djuplodande undersökningar belyser hon forskningsfrågor med stor relevans för centrala teoretiska och metodiska överväganden inom konstämnet. Avhandlingen *Den medeltida träskulpturen i Skåne* (1995) följdes av en bok om medeltida stenkyrkobyggen i Nordnorge, *Medieval Stone Churches of Northern Norway: The interpretation of Architecture as a Historical Process* (2001) där titeln avslöjar hennes intresse för hur byggnader omtolkas under historien. Hennes djupa idé- och

kulturhistoriska kunskaper kommer också fram i boken *Den medeltida kroppen: Kroppens och könets ikonografi i nordisk medeltid* (2003) där Liepe analyserar hur kroppar skildras i medeltida bildkonst och vilka variationer i social tillhörighet och genus som uppvisas. Även frågor om receptionen och vilken betydelse som kan tillmätas denna variation tas upp i samband med specifika kyrkorum. Teori- och metodfrågor hålls levande genom analyser och diskussioner kring materialet.

Studies in Icelandic Fourteenth Century Book Painting från 2009 är en annan typ av arbete som visar på Liepes bredd och subtilitet som konstforskare. Här står verkstadsfrågor, dateringar och stilkritik i centrum. Men även metoddiskussioner spelar en framträdande roll och det i grunden väletablerade konstvetenskapliga förhållningssättet tas på intet sätt för givet. Liepe konstaterar istället att stilkriterier inte är givna essentiella egenskaper hos föremålen utan attribueras av forskaren utifrån uppsatta kriterier och reglerade förhållningssätt.

SVENSK UTSTÄLLNINGSHISTORIA

Många som under senare tid besökt det nyrestaureerade och nyöppnade Nationalmuseum i Stockholm tänker sig nog att museet åter har blivit ganska likt den ursprungliga institutionen. Få är medvetna om att hela den nuvarande entréhallen länge var ett utställningsrum för svensk medeltidskonst, samlingar som numera finns på Historiska museet. Detta behandlas i Lena Liepes senaste bok *A Case for the Middle Ages. The Public Display of Medieval Church Art in Sweden 1847–1943* (2018). Genom ingående rekonstruktioner av de ursprungliga utställningssammanhangen diskuterar Liepe ideologiska frågor gällande presentationen av medeltida konst från mitten av 1800-talet till mitten av 1900-talet. Detta material var under den aktuella perioden en del av Vitterhetsakademiens ansvarsområde. Det bytte lokaler från Stockholms slott till Riddarstolpes palats, vidare till Nationalmuseum och slutligen till Historiska museet. I boken varvas detaljerade redogörelser för öppettider, elektrifierad belysning, glasvittriner och utställningsarkitektur med internationella utblickar och vår egen tids evalueringar.

Studien mynnar ut i en nyanserad kritik av den utbredda uppfattningen att de medeltida kyrkoinventariernas roll i utställningssammanhanget var att tjäna en nationalistisk historieskrivning. Liepe konstaterar att de inte fungerade särskilt väl i ett sådant sammanhang utan gjorde ett starkt, sakligt motstånd. De viktigaste föremålen var tillverkade utomlands och hela den katolska kyrkotraditionen passade dåligt med den nationalistiska bilden av självständig svensk utveckling och nationell autonomi. I stället kom föremålen därför ofta i praktiken att fogas in i ett modernistiskt estetiskt paradigm där de lösgjordes från sin kultiska funktion och blev till isolerade konstobjekt för enskild kontemplation och estetisk förkovran. Till att börja med var de kulturhistoriska och längre fram de konstvetenskapliga kunskapsperspektiven grundläggande. Det utbildningspolitiska och konstfostrande syftet var ofta explicit och till skillnad från den nationalistiska retoriken – som även den ges utrymme i studien – även väl förankrat i de aktuella utställningspraktikerna. Liepes argumentationen utgår således i hög grad från utställningarna själva och deras organisering, snarare än från de texter som producerades kring dem. Genom att på detta sätt lyfta fram såväl rent metodologiska som receptions- och utställningshistoriska aspekter har Liepe bidragit till kunskapsutvecklingen och förnyelsen inom ett forskningsfält av central betydelse för det nordiska forskarsamhället.

PERSONALIA

Lena Liepe (f. 1962) har doktorsexamen i konstvetenskap från Lunds universitet (1995). Hon blev professor i Tromsø 2004, tilldelades snart därefter en professur i konstvetenskap vid Oslo universitet och är sedan 2018 professor i konst- och bildvetenskap vid Linnéuniversitetet. Hemsida med publikationsförteckning: <https://lnu.se/personal/lena.liepe/>